

HMIE

His Majesty's Inspectorate of Education in Scotland
Luchd-sgrùdaidh an Rìgh airson Foghlam ann an Alba

Achd Sgoiltean (Co-chomhairleachadh) (Alba) 2010

**Aithisg le HMIE a' dèiligeadh ri taobhan foghlaim a' mholaidh le
Comhairle Shruighlea gus poileasaidhean a chur còmhla airson
Poileasaidh Inntrigidh Foghlaim a chruthachadh.**

An t-Samhain 2025

1. Ro-ràdh

1.1 Chaidh an aithisg seo bho HMIE ullachadh le Luchd-sgrùdaidh Foghlaim an Rìgh (Luchd-sgrùdaidh an Rìgh) a rèir cumhaichean Achd Sgoiltean (Co-chomhairleachadh) (Alba) 2010 (“Achd 2010”). ’S e adhbhar na h-aithisg beachdachadh neo-eisimeileach agus neo-phàirteach a lìbhrigeadh air moladh Comhairle Shruighlea gus poileasaidhean a chur còmhla airson Poileasaidh Inntigidh Foghlaim a chruthachadh. Tha mion-fhiosrachadh goirid ann an Roinn 2 na h-aithisge air a’ phròiseas chonaltraidh. Tha Roinn 3 den aithisg ag innse beachdachadh Luchd-sgrùdaidh an Rìgh air taobhan foghlaim a’ mholaidh, a’ gabhail a-steach beachdan sònraichte air an toirt seachad le luchd-co-chomhairle. Tha Roinn 4 a’ toirt geàrr-chunntas air àrd-shealladh Luchd-sgrùdaidh an Rìgh. Aon uair ’s gum faighear an aithisg seo, tha an Achd ag òrdachadh gum feum a’ chomhairle beachdachadh oirre an cois beachdachadh buntainneach sam bith eile a fhuair iad agus an uair sin an aithisg co-chomhairleachaidh aca ullachadh. Bu chòir gum bi an aithisg seo ri faotainn an lùib aithisg co-chomhairleachaidh dheireannach na comhairle, còmhla ri mineachadh air ciamar, ann a bhith a’ cur crìoch air a’ mholadh, a rinn iad lèirmheas air a’ mholadh thùsail, a’ gabhail a-steach geàrr-chunntas air puingean a chaidh a thogail ann am pròiseas a’ cho-chomhairleachaidh agus freagairt na comhairle riutha. Feumaidh a’ chomhairle aithisg a’ cho-chomhairleachaidh aca fhoillseachadh co-dhiù trì seachdainean mus gabh iad an co-dhùnadh mu dheireadh. A thaobh nam molaidhean air fad feumaidh a’ chomhairle na dleastanasan reachdail air fad a leantainn a rèir is mar a tha iad air an cur an cèill ann an Achd 2010.

1.2 Bheachdaich Luchd-sgrùdaidh an Rìgh air:

- na buaidhean a dh’fhaodadh a bhith aig a’ mholadh air clann agus daoine òga sna sgoiltean agus suidheachaidhean; agus luchd-cleachdaidh sam bith eile; clann a bhios nan sgoilearan taobh a-staigh dà bhliadhna bho chaidh am pàipear molaidh fhoillseachadh; agus clann agus daoine òga eile ann an sgìre na comhairle;
- buaidhean coltach sam bith eile aig a’ mholadh;
- ciamar a tha a’ chomhairle an dùil buaidhean dona sam bith a dh’fhaodadh tighinn am bàrr bhon mholadh a lùghdachadh no a sheachnadh; agus
- na buannachdan foghlaim a tha a’ chomhairle an dùil a thig bho thoirt gu buil a’ mholaidh, agus adhbharan na comhairle airson na beachdan seo a ruigsinn.

1.3 Ann a bhith ag ullachadh na h-aithisg seo, ghabh Luchd-sgrùdaidh an Rìgh na gnìomhan seo os làimh:

- làthaireachd aig na coinneamhan poblach a chaidh a chumail air 4 Sultain, 16 Sultain agus 1 Dàmhair 2025 a thaobh molaidhean na comhairle;
- beachdachadh air a h-uile sgrìobhainn iomchaidh a chaidh a sholarachadh leis a’ chomhairle a thaobh a’ mholaidh, gu sònraichte aithris nam buannachdan foghlaim agus sgrìobhainnean co-chomhairleachaidh ceangailte, freagairtean sgrìobhte agus labhairteach bho phàrantan is eile; agus
- tursan gu làraichean Àrd-sgoil Bhoth Fhron, Àrd-sgoil Allt a’ Bhonnaich, Àrd-sgoil Naomh Modain, Àrd-sgoil Uallais, Bun-sgoil Bhoth Fhron, Bun-sgoil Taobh na h-Aibhne, Bun-sgoil Naomh Muire (Allt a’ Bhonnaich), Sgoil-àraich Bhoth Fhron agus Sgoil-àraich Fallin, a’ gabhail a-steach còmhraidhean le luchd-comhairleachaidh buntainneach.

2. Pròiseas Co-chomhairleachaidh

2.1 Ghabh Comhairle Shruighlea os làimh co-chomhairleachadh air a' mholadh/na molaidhean aca a thaobh Achd Sgoiltean (Co-chomhairleachadh) (Alba) 2010.

2.2 Mhair am pròiseas co-chomhairleachaidh reachdail bho 25 Lùnastal gu 31 Dàmhair 2025. Dh'fhoillsich a' chomhairle am pàipear molaidh air an làrach-lìn aice, air cunntasan nam meadhanan sòisealta agus chuir i lethbhric ri làimh do luchd-ùidh iomchaidh. Chùm a' chomhairle trì coinneamhan poblach air 4 Sultain, 16 Sultain agus 1 Dàmhair 2025. Bha dusan neach-ùidh an làthair. Chaidh cuireadh a thoirt do phàrtaidhean le ùidh freagairt a thoirt don cho-chomhairle reachdail tro àrd-ùrlar air-loidhne na comhairle no tro phost-d. Uile gu lèir, fhuair a' chomhairle 142 freagairt sgrìobhte don cho-chomhairle. Dh'iarr sgrùdadh air-loidhne na comhairle air luchd-ùidh beachdan a thoirt seachad mu dhiofar thaobhan den Phoileasaidh Inntrigidh Foghlaim a chaidh a mholadh, agus fhuair iad 127 freagairt. Thog luchd-ùidh ceistean agus draghan, a' gabhail a-steach iarrtasan suidheachaidh agus follaiseachd ann an ùrachaidhean a thaobh feumalachdan taic a bharrachd. Leudaich a' chomhairle an ùine co-chomhairleachaidh airson dà sheachdain gus leigeil le luchd-ùidh freagairt a thoirt don fhiosrachadh ùraichte.

2.3 Thug a' chomhairle cuireadh do sgoiltean agus do dh'ionadan co-chomhairle a chumail ri clann is daoine òga agus fhuair iad freagairtean bho 13 sgoiltean, agus bha a' mhòr-chuid dhiubh deimhinneach. Tha clann is daoine òga ag aontachadh gu bheil e cudromach poileasaidh a bhith ann a thaobh inntrigidhean do sgoiltean far am faigh pàrantan is luchd-cùraim cothrom air fiosrachadh buntainneach.

3. Taobhan foghlaim a' mholaidh

3.1 Tha Comhairle Shruighlea a' moladh poileasaidhean agus stiùiridhean fa leth a chur còmhla agus ùrachadh a thaobh inntrigidh do na sgoiltean-àraich, sgoiltean agus solarachaidhean feumalachdan taic a bharrachd sònraichte aice. 'S e an t-amas Poileasaidh Inntrigidh Foghlaim singilte a chruthachadh a dhèanadh am pròiseas nas soilleire, agus aig an aon àm a lughdaicheadh dùblachadh agus neo-chunbhalachd. Bheireadh am poileasaidh seo aon phuing fiosrachaidh shoilleir airson inntrigidhean thar gach ionad foghlaim ann an Sruighlea, a' nochdadh cleachdadh làithreach. Tha Luchd-sgrùdaidh an Rìgh ag aontachadh gum biodh poileasaidh singilte, soilleir a' toirt taic nas fheàrr do sgoilearan, pàrantan agus luchd-cùraim a-nis agus san àm ri teachd.

3.2 Tha na pàrtaidhean uile le ùidh a choinnich ri Luchd-sgrùdaidh an Rìgh ag aontachadh gum biodh aon Phoileasaidh Inntrigidh Foghlaim a' toirt seachad aon phuing fiosrachaidh do phàrantan, luchd-cùraim, clann is daoine òga. Dh'aithnich iad buannachd fiosrachadh inntrigidh airson gach ìre a bhith ann an aon sgrìobhainn.

3.3 Chomharraich cha mhòr a h-uile pàrtaidh le ùidh a choinnich ri Luchd-sgrùdaidh an Rìgh fiosrachadh nas fheàrr taobh a-staigh a' phoileasaidh a chaidh a mholadh gus taic nas fheàrr a thoirt do phàrantan a tha a' cur a-steach airson àite sgoil-àraich. Tha pàrantan a' faireachdainn nas fiosraichte mun phròiseas inntrigidh airson clann dà bhliadhna a dh'aois. Tha àrd-stiùirichean, luchd-obrach agus pàrantan den bheachd gun cuidich am fiosrachadh a thaobh diofar mhodalan airson 1140 uair a thìde de dh'ionnsachadh tràth agus cùram-chloinne a libhrigeadh thar suidheachaidhean sgoil-àraich taobh a-staigh an ùghdarrais ionadail pàrantan nas fheàrr gus

tagradh a dhèanamh airson àiteachan ann an suidheachaidhean far a bheil am pàtran a thathar a' tabhann a' freagairt air na feumalachdan aca.

3.4 Tha Luchd-sgrùdaidh an Rìgh ag aontachadh gu bheil buannachdan foghlaim ann am poileasaidh inntigidh nas soilleire a tha a' toirt taic do phàrantan agus luchd-cùraim le iarrtasan suidheachaidh agus gluasad bhon bhun-sgoil chun na h-àrd-sgoile. Tha dragh air àrd-stiùirichean, luchd-obrach agus beagan phàrantan a choinnich ri Luchd-sgrùdaidh an Rìgh nach eil na h-atharrachaidhean a thathar a' moladh a' dèiligeadh ri cùisean làithreach a thaobh taic a thoirt do ghluasad gu àrd-sgoil. Thug beagan phàrantan is dhaoine òga cunntas air dàil sa phròiseas gluasaid air sgàth mì-chinnt dè an àrd-sgoil dhan rachadh iad a chur. Mar thoradh air sin, faodaidh clann aig a bheil feum air taic gluasaid nas fheàrr an t-eòlas slàn a chall. Tha dragh air beagan luchd-ùidh gum faodadh na clàran-ama làithreach droch bhuaidh a thoirt air clann agus an teaghlach, ag adhbharachadh iomagain agus a' milleadh eòlasan gluasaid.

3.5 Tha Luchd-sgrùdaidh an Rìgh ag aontachadh, far a bheil sin comasach, gum bu chòir co-dhùnaidhean a dhèanamh tràth gu leòr airson taic a thoirt do chloinn gus eòlas gluasaid cothromach a bhith aca mar an co-aisean. Dh'fhaodadh seo iomagain a lughdachadh agus clann a chuideachadh gus a bhith misneachail mu bhith a' gluasad don àrd-sgoil. Don chloinn sin a tha a' feitheamh ri co-dhùnaidhean mu iarrtasan suidheachaidh ann an sgoil, is dòcha gum biodh e feumail don chomhairle beachdachadh nas mionaidiche air dè na gnìomhan gluasaid taobh a-muigh na sgoile-glacaidh aca a bu chòir do chloinn a bhith a' frithealadh, air eagal 's nach fhaigh iad àite san sgoil as fheàrr leotha. Tha beagan luchd-ùidh den bheachd gum faodadh na slatan-tomhais airson iarrtasan suidheachaidh bho thaobh a-muigh na sgìre-glacaidh a bhith nas soilleire.

3.6 An-dràsta, 's e Àrd-sgoil Naomh Modain an sgoil-glacaidh airson daoine òga bho Chomhairle Chlach Mhanainn agus sgìre bheag de Chomhairle na h-Eaglaise Brice. Mhol cha mhòr a h-uile neach-ùidh a choinnich ri Luchd-sgrùdaidh an Rìgh gum bu chòir don chomhairle prìomhachas a bharrachd a chur ris an liosta inntigidh a thathar a' moladh. Tha iad a' moladh prìomhachas nas àirde a thoirt do chloinn a tha a' frithealadh bun-sgoil chreideimh tro iarrtas suidheachaidh, gus an urrainn dhaibh a dhol air adhart chun an àrd-sgoil chreideimh còmhla ri an co-aisean. Tha luchd-ùidh den bheachd gum faodadh na slatan-tomhais làithreach cur às do leantainneachd an ionnsachaidh, gu h-àraidh dhaibhsan a tha airson gluasad gu Àrd-sgoil Naomh Modain. Is e an roghainn aca gum bu chòir prìomhachas a thoirt do dh'àiteachan do chloinn bho bhun-sgoiltean na sgìre-sgoile còmhla ri àiteachan do chloinn a tha a' fuireach ann an sgìre Shruighlea. Tha a' chomhairle air innse gun do dh'aontaich iad am Poileasaidh Inntigidh Foghlaim aca atharrachadh gus prìomhachas nas àirde a thoirt do chloinn a tha a' frithealadh bun-sgoiltean na sgìre-glacaidh. Nuair a bhios i a' toirt a' mholaidh aice air adhart, bidh e cudromach don chomhairle beachdachadh air beachdan riochdairean eaglaise iomchaidh.

3.7 An-dràsta, 's e Bun-sgoil Taobh na h-Aibhne an sgoil ainmichte airson Foghlam Meadhan Gàidhlig taobh a-staigh Comhairle Shruighlea. Faodaidh daoine òga a dhol air adhart gu Àrd-sgoil Uallais gus leantainn orra ag ionnsachadh na Gàidhlig mar chuspair. Feumaidh clann is daoine òga bho Chomhairlean Chlach Mhanainn agus na h-Eaglaise Brice a tha airson foghlam tro mheadhan na Gàidhlig fhaighinn ann an Sruighlea iarrtas suidheachaidh a chur a-steach. Tha Luchd-sgrùdaidh an Rìgh den bheachd gum faodadh moladh na comhairle a bhith nas soilleire a thaobh nam buannachdan foghlaim do chloinn is do dhaoine òga a tha a' faighinn cothrom air Foghlam Meadhan Gàidhlig. Chuir pàrantan agus luchd-obrach draghan an cèill mu na rèiteachaidhean gluasaid airson dhaoine òga a tha a' gluasad bhon bhun-sgoil chun na h-

àrd-sgoile, a' gabhail a-steach an fheadhainn bho Chomhairle Chlach Mhanainn. Tha seo a' gabhail a-steach mar a thèid prìomhachas a thoirt do dh'àiteachan Foghlaim Meadhan Gàidhlig anns na sgoiltean iomchaidh, agus gus taic a shoilleireachadh airson rèiteachaidhean còmhdaidh is siubhail do luchd-ionnsachaidh ann am Foghlam Meadhan Gàidhlig.

3.8 Ged nach eil am Poileasaidh Inntigidh Foghlaim a chaidh a chur còmhla gus ùrachadh a' dèanamh atharrachaidhean sam bith air Foghlam Meadhan Gàidhlig, bu chòir don chomhairle cuireadh a thoirt do Bhòrd na Gàidhlig aithisg a thoirt seachad no am beachdan a chur an cèill air a' mholadh aca. Dh'fhaodadh gum buannaicheadh a' chomhairle cuideachd bho bhith ag obair còmhla ri Comann nam Pàrant (Nàiseanta) gus dèanamh cinnteach gum bi làn riochdachadh ann de bheachdan phàrantan air na molaidhean aca. Bu chòir dhaibh barrachd beachdachaidh a dhèanamh air luchd-cleachdaidh Foghlaim Meadhan Gàidhlig gus am bi am Poileasaidh Inntigidh Foghlaim a tha iad a' moladh na ghoireas fiosrachaidh aon-cheumach agus uile-chuimseach airson a h-uile solar foghlaim. Le bhith a' dèanamh seo, bu chòir don chomhairle aire a thoirt do reachdas sònraichte don Ghàidhlig agus mìneachadh mar a choileanas am moladh aca, ma thèid a chur air adhart, builean gus a' Ghàidhlig agus Plana Gàidhlig Chomhairle Shruighlea adhartachadh.

4. Geàrr-chunntas

Tha Luchd-sgrùdaidh an Rìgh ag aontachadh gum bu chòir don chomhairle poileasaidhean a th' ann mar-thà a chur còmhla agus aon Phoileasaidh Inntigidh Foghlaim a chruthachadh. Tha a' mhòr-chuid de luchd-ùidh a choinnich ri Luchd-sgrùdaidh an Rìgh ag aontachadh. Ach, chuir luchd-ùidh dragh an cèill gum faodadh àm cho-dhùnaidhean mu iarrtasan suidheachaidh clann is daoine òga a chur fo ana-chothrom. Ma thèid aontachadh ris a' mholadh seo, bidh e cudromach do Chomhairle Shruighlea obrachadh le sgoiltean gus taic a thoirt do ghluasadan co-leanailteach agus èifeachdach airson a h-uile pàiste. Dh'fhaodadh a' chomhairle beachdachadh cuideachd air co-dhùnaidhean a dhèanamh nas tràithe agus gum bi na toraidhean air an cur an cèill do phàrantan gus dèiligeadh ris na draghan aca.

Tha teaghaichean a tha a' fuireach taobh a-muigh Shruighlea, ach aig a bheil clann is daoine òga a' frithealadh sgoiltean Shruighlea, draghail mun mholadh. Tha seo gu sònraichte buntainneach dhaibhsan a tha an dùil gluasad gu Àrd-sgoil Naomh Modain, agus a tha san sgìre-ghlacaidh airson na h-àrd-sgoile sin, no leantainn air adhart ag ionnsachadh na Gàidhlig aig Àrd-sgoil Uallais. Tha dragh air luchd-ùidh gum faodadh droch bhuaidh a bhith aig a' mholadh air leantainneachd ionnsachaidh fhad 's a bhios clann a' gluasad gu foghlam àrd-sgoile. Ma thèid aontachadh ris a' mholadh, bidh e cudromach do chomhairlean leantainn air adhart ag obair còmhla gus casg a chur air briseadh sam bith a dh'fhaodadh a bhith ann air ionnsachadh chloinne.

Nuair a bhios a' chomhairle a' cur crìoch air an aithisg agus am Poileasaidh Inntigidh Foghlaim, bu chòir dhi bruidhinn ri luchd-ùidh, nam measg riochdairean eaglaisean agus Bòrd na Gàidhlig, gus am beachdan fhaighinn air a' mholadh.

Luchd-sgrùdaidh an Rìgh An t-Samhain 2025

